The Rylander affair:
Gothenburg University has not investigated
”an unprecedented scientific fraud”
English version of this article from 2006, see page 21.

Affären Ragnar Rylander:

Göteborgs universitet utreder inte ”ett forskningsfusk utan motstycke”

Av Karl-Erik Tallmo

Detta är en utförlig artikel om den s.k. Rylanderaffären (2001–2004), tänkt att införas i Läkartidningen våren 2006 men aldrig publicerad.

Jag hade tidigare skrivit om tobaksforskaren Rylanders förehavanden i Genève. Denna artikel tog även upp det svenska perspektivet, men när Läkartidningen ville stryka detta drog jag tillbaka artikeln. Nu 2026 publiceras den för första gången.

«Ragnar Rylander agissait sur ordre du cigarettier Philip Morris»

TABAGISME • *Le procès en appel qui oppose deux militants antitabac à l'ancien professeur de l'Université de Genève, accusé de fraude scientifique, s'est ouvert hier.*

PALAIS DE JUSTICE

Artikel i Le Courrier 27 augusti 2002: ”Ragnar Rylander agerade på order av cigarrettillverkaren Philip Morris”.

Vad var affären Ragnar Rylander?

Professorn i miljömedicin Ragnar Rylander var verksam vid universiteten i Genève och Göteborg, och forskade i båda städerna kring tobaksrökningens skadeverkningar. Han var samtidigt under decennier i hemlighet välbetald konsult för tobaksbolaget Philip Morris. På Internet kan man hitta cirka 20 000 tidigare hemligstämplade dokument från tobaksindustrin – bara om Rylander. Av dokument framgår att han medvetet försökt dölja sina band till industrin.

Genèves universitet genomförde tre utredningar om Rylanders bindningar till industrin, i samband med att han hade stämt två företrädare för antirökorganisationer för förtal, Pascal Diethelm och Jean-Charles Rielle, när de skrivit att Rylanders gärning utgjorde ett ”forskningsfusk utan motstycke”. Efter universitetets utredningar varnade man det globala vetenskapssamfundet för tillförlitligheten i Rylanders totala forskargärning när det gäller tobak.

Göteborgs universitet har dock inte gjort någon liknande utredning av Rylanders förehavanden. Inte heller har saken speglats i pressen. Jag försökte under 2005 och 2006 få en artikel publicerad i Läkartidningen om just det svenska perspektivet. Dittills hade skriverierna främst handlat om Rylanders verksamhet i Schweiz. Min artikel var i princip klar, men till slut krävde Läkartidningens redaktion så många strykningar att inget blev kvar av det som skulle visa vad Rylander gjort i Sverige. Pga av detta drog jag tillbaka artikeln.

Den franskspråkiga webbplatsen *Prévention,* som drevs av Jean-Charles Rielle, innehåller mängder av dokument om affären:

https://web.archive.org/web/20050105090804/http://www.prevention.ch/rylanderpm.htm

Nämnas kan också att någon gång i februari 2004 tog Philip Morris sin hand från Rylander; hans namn hade troligen blivit för belastat för att de skulle ha nytta av honom. Och Göteborgs universitet bad honom avstå från emeritustiteln. Rylander skapade också en egen webbplats, där han lade fram sin syn på sin forskargärning:

https://web.archive.org/web/20120712061223/http://tobaccoscience.se/

Rylander var förstås en av många konsulter som arbetade i hemlighet för tobaksindustrin, men han var en av de mest prominenta. Hans aktiviteter åskådliggör hur industrin arbetade, inte minst med den kända målsättningen

forts. >>>

att ”skapa tvivel” (*creating doubt*) om riskerna. Något som tyvärr på senare år letat sig in i alla möjliga debatter om vetenskap. Allt ifrågsättande av vetenskap är självfallet inte tecken på att man har skumma avsikter. Riktig vetenskap ifrågasätter sina egna resultat, omprövar dem och granskar svagheter i slutsatserna. Strategin c*reating doubt* handlar däremot om att skapa tvivel om allt, oavsett om det är sant eller inte, som kan hota ett visst företags eller en hel industrigrens verksamhet och vinst.

Ragnar Rylander avled 2016.

Se även några artiklar som jag skrev i Dagens Forskning och Axess:

DF 10 juni 2002: ”**Philip Morris gav hemliga anslag till svensk professor**”
https://web.archive.org/web/20030518003202/http://www.dagensforskning.se/Article.asp?article_id=1190

DF 12 augusti 2002, Rylander svarar: ”**Dagens Forskning handskas vårdslöst med källmaterialet**”
https://web.archive.org/web/20021223083651/http://www.dagensforskning.se/Article.asp?article_Id=1170

DF 26 augusti 2002, mitt svar till Rylander: ”**Rylander har villigt erbjudit sina tjänster**”
https://web.archive.org/web/20021224031306/http://www.dagensforskning.se/Article.asp?article_Id=1233

Axess nr 2 mars, 2008: ”**Forskningsfusket bör utredas även i Sverige**”
https://web.archive.org/web/20251128112218/https://www.nisus.se/archive/080300.html

”The Rylander affair, a few documents from Gothenburg university” – 72 mail från och till Rylander som jag fick ut som allmän handling från Göteborgs universitet (efter 19 månaders dividerande med GU:s administrativa avdelning):
https://web.archive.org/web/20190707171558/http://www.nisus.se/tobaccodocuments_ket_folder/RR_email/emailoriginal.html

Den tidigare opublicerade artikeln börjar på nästa sida >>>

Göteborgs universitet utreder inte ”ett forskningsfusk utan motstycke”

Samtidigt som intresset ökar internationellt kring den s.k. Rylanderaffären är fallet mycket lite uppmärksammat i Sverige. Det är inte bara det att svenska medier jämfört med t.ex. de schweiziska har bevakat frågan i mycket ringa omfattning, utan också att den svenska delen av skandalen och den roll Göteborgs universitet spelat är i det närmaste outredd av de akademiska kontrollinstanserna.

Ragnar Rylander har varit professor i miljömedicin, dels vid Göteborgs universitet, dels vid institutet IMSP (Institut de Médecine Sociale et Préventive) vid Genèves universitet. Vid båda lärosätena har han i ungefär 30 års tid forskat kring tobaksrökningens skadeverkningar. Skandalen gäller att Rylander samtidigt i hemlighet varit kontrakterad konsult för tobaksbolaget Philip Morris (hädanefter kallat PM). Samarbetet med tobaksbranschen sträcker sig dock drygt 40 år tillbaka i tiden: redan 1962 utförde han konsulttjänster åt bolaget Lorillard.

2001 stämde Rylander företrädarna för två schweiziska antitobaksorganisationer, Pascal Diethelm och Jean-Charles Rielle, som påstått att Genèves universitet genom Rylanders aktiviteter utgjorde plattformen för ett ”forskningsfusk utan motstycke”. Rylander vann i första instans, men efter två överklaganden gick rätten på de åtalades linje. Domen slår fast att ett ”forskningsfusk utan motstycke” verkligen förekommit. Under de 32 månader processen pågick var den nästan dagligt nyhetsmaterial i schweiziska tidningar och Genèves universitet har genomfört tre utredningar av fallet. Den senaste, hösten 2004, utmynnade i den ovanliga åtgärden att universitetets ledning gick ut med en skrivelse till vissa vetenskapliga tidskrifter och lärosäten, där man generellt varnar för Rylanders forskning:

> ”Prof. Rylander cannot be considered to be an independent researcher vis-à-vis the tobacco industry as he maintained longstanding and largely secret ties as a consultant in the industry.”[1]

Och i den bifogade 25-sidiga rapporten från utredningen står det:

> ”The Commission considers it legitimate to doubt the validity of the body of Ragnar Rylander's work directly or indirectly concerned with tobacco smoke.”[2]

Denna skrivelse har i Sverige gått till bl.a. Rådet för samverkansnormer vid Göteborgs universitet och Vetenskapsrådets etikkommitté. Saken har dock inte föranlett någon åtgärd från någon av dessa instanser. Av de tidskrifter som fått skrivelsen från Genève står det idag klart att åtminstone European Journal of Public Health kommer att publicera en redaktionell not, enligt e-post till mig från förre redaktören Martin McKee. ”Prof, Rylander's work reflects his position as an industry agent rather than as a free scientist”, står det bl.a. i rektor André Hursts uttalande som alltså EJPH nu publicerar.

Som ett resultat av de senaste årens avslöjanden drog EU-kommissionen i oktober 2004 tillbaka Rylanders kandidatur till att bli medlem i the Scientific Committee on Health and Environmental Risks, och i december uteslöts han ur ICOH (International Committee on Occupational Health). Rylander är idag inte längre knuten till Göteborgs universitet utan driver konsultverksamhet i sin egen firma Biofact AB.

Rylander är ändå ett problem för Göteborgs universitet, eftersom en stor del av de nära 300 artiklar han publicerat sedan 1970-talet – även de som rör studier som rent praktiskt utförts i Genève – anger hans akademiska hemvist till Göteborg. Eftersom samtliga studier om tobaksrökning nu ifrågasätts av Genèves universitet, drabbar detta även universitetet i Göteborg.

Intresset för Rylanderaffären utanför Sverige växer. I Schweiz har man nyligen givit ut en bok om fallet, journalisterna Sophie Malkas och Marco Gregoris ”Infiltration: Une taupe à la solde de Philip Morris”,[3] och regissören Nadia Collot har gjort filmen ”Tabac: La Conspiration”, där Rylander intervjuas.[4]

Under 2005 gav USA:s justitiedepartement ut flera revideringar av sin ”Findings of Fact”-rapport som sammanfattar anklagelsepunkter och bevismaterial gentemot tobaksindustrin – en lunta på 2 500 sidor.[5] Där har Rylander för varje revision kommit att inta en allt större plats. I den senaste versionen har han en egen avdelning under rubriken ”Long-Time Paid Scientists” där han är den förste av tre som avhandlas.

Rylanders hemliga konsultverksamhet har inneburit att han utfört studier vars metod och slutsatser utformats i nära samarbete med forskningschefer på PM. Allt detta kan man läsa i tidigare konfidentiella dokument som i samband med de amerikanska rättegångarna mot tobaksindustrin har offentliggjorts, en svindlande stor dokumentsamling som omfattar cirka 50 miljoner dokumentsidor, varav det mesta finns sökbart på Internet. Rylanders namn förekommer i cirka 20 000 av dessa dokument. Att han försökt hålla samarbetet med industrin hemligt framgår t.ex. av ett

dokument från juni 1997 där han skriver: ”I have never been involved with any Philip Morris executive in meetings or contacts with outside persons, to retain as far as possible the image as an independent scientist.”[6]

Rylander har under hela den här affärens gång aldrig tidigare erkänt att han gjort något fel, men i Nadia Collots film jämför han sig med nazistiska medlöpare som inte förstod vad de gjorde. Men dokumenten som åberopas i t.ex. ”Findings of Fact”-rapporten visar att Rylander inte varit ett aningslöst redskap utan haft en mycket medveten hälsopolitisk agenda, att tona ned riskerna med framför allt passiv rökning.

Många av de tidigare konfidentiella strategidokumenten visar hur tobaks-industrin inte trott sig kunna rent ut förneka att aktiv eller passiv rökning orsakar sjukdom, man har istället försökt avleda uppmärksamheten mot andra etiologiska faktorer, t.ex. dålig kost. Att belysa just dieten som förväxlingsfaktor (*confounder*) har varit ett av Rylanders specialområden.

1990 skrev Rylander och 46 andra förment oberoende experter remiss-yttranden till den amerikanska miljöskyddsmyndigheten EPA om en rapport om passiv rökning. I remissvaret skrev Rylander att om man skulle ge rådet åt en mor med ett barn som har ständiga problem i de övre luftvägarna att sluta röka istället för att göra något åt kosten, så leder det till ett misslyckande för folkhälsan. Formuleringarna i yttrandet hade man kommit fram till efter åtskilligt faxande mellan Rylander och Tom Osdene på Research & Development på PM i Richmond, Virginia. Bl.a. strök Rylander en parentes om att mamman åtminstone borde sluta röka för sin egen skull.[7][8] Osdene hade uppenbarligen inte godkänt antydningen att aktiv rökning skulle kunna vara skadlig. Observera att detta utspelar sig 1990 – nära 40 år efter såväl Dolls & Hills som Wynders & Grahams epokgörande studier om rökning och carcinom.[9][10]

Professor Rylander har också sedan 1972 haft en framskjuten position vid det PM-ägda toxikologiska laboratoriet INBIFO (Institut für Biologische Forschung) i Köln. Denna syssla har varit så hemlig att bara de allra högsta cheferna vid PM i USA känt till saken. PM köpte INBIFO 1971 för att kunna utföra vissa djurstudier som inte var tillåtna i USA, och under 1990-talet blev institutet ännu viktigare då det gällde att hålla viss verksamhet borta från de amerikanska tobaksrättegångarna.[11] Här hade Rylander en nyckelroll i att attestera och sända fakturor mellan PM:s europeiska gren och den amerikanska enligt ett schema avsett att lura de amerikanska åklagarna.[12] Många INBIFO-dokument var så hemliga att de bara visades upp för vissa personer i Richmond och sedan skickades tillbaka för inlåsning eller destruktion i Köln.[13][14]

1976 publicerade Rylander i Läkartidningen artikeln ”Djurexperimentell tobaksröksforskning” – han hade då i hemlighet varit ”supervisor” och ”coordinator”[15][16] vid INBIFO i fyra år men presenteras förstås i tidningen bara som professor i hygien vid Göteborgs universitet. I artikeln skriver han om djurexperiment i samband med tobakens toxikologi och passar på att propagera för lågtjärecigaretter (något han hjälpt till att utveckla för Lorillard,[17]) och han för också fram industrins officiella syn att ingen lyckats framkalla lungcancer på djur genom inhalationsförsök: ”De resultat som presenterats av Auerbach och medarbetare (1970) där två tumörer hittats i ett material på 50 rökande hundar har utsatts för stark kritik ...”[18][19]

Men Rylander visste bättre. Inhalationsförsök på djur var vardagsmat på INBIFO. 1974 började man med försök på hamstrar, och i ett dokument nämner man ”the response to be expected, namely tumors in the respiratory tract”.[20] 1970 skrev Raymond Fagan i en intern PM-rapport efter ett studiebesök i Auerbachs laboratorium att ”the experiment is a crude one but effective in that carcinoma in dogs has been produced.”[21] På Tobacco Institute talar man dock i ett annat dokument om den kampanj man iscensatt mot studien:

> ”Our constant pressure on Hammond's and Auerbach's [...] dog story has put that work as reported so far into a permanent file marked controversy – especially among scientists.”[22]

I denna kampanj medverkade alltså Rylander. Tobaksindustrins betalda forskarkonsulter använder sällan yviga gester, de inskränker sig till att hjälpa till att skapa tvivel och hålla ”the controversy alive”, som många strategidokument uttrycker det.[23] Allt för att allmänhet och lagstiftare inte ska tro att någon konsensus föreligger när det gäller tobakens skadeverkningar.

Finessen med INBIFO var att man skulle försöka vara först och hålla den forskning som gick industrin emot hemlig. Pascal Diethelm och medarbetare beräknar i en artikel i The Lancet att INBIFO mellan 1981–89 internt sammanställde cirka 800 rapporter om experiment med passiv rökning (eller snarare sidestream smoke, dvs rök som avges direkt från rökverket till omgivningen) men inte en enda publicerades under denna tid.[24]

1982 hade Rylander som kvalitetsansvarig vid INBIFO mottagit en rapport som visade att sidestream smoke t.o.m. var giftigare än mainstream smoke (den rök rökaren inhalerar från rökverket).[25] Men utåt förnekade han denna kunskap, exempelvis i yttrandet till EPA om barnet och den rökande

mamman. Detta strider mot den etik som säger att man som forskare bör ställa kunskap och metoder till allmänt förfogande.[26]

Vid den här tiden hade Rylander också anordnat sitt första symposium (i Bermuda 1974) om passiv rökning. I ett dokument från 1984 nämns ”The Rylander Symposium” som ett i en rad ”new tools” för industrin.[27] Med väl utvalda deltagare och rapporter som sedan publicerades efter noggrann översyn från industrins företrädare (R & D-chefer och inte minst också advokater) försökte man nu skapa en förment vetenskaplig beslutsgrund för att mildra det allt bistrare politiska klimatet när det gällde rökning på allmänna platser.

För den som inte studerat tobaksindustrins tålmodiga strategi genom decennierna kan det vara svårt att förstå hur man kan betala hundratusentals dollar för något som kanske bara blir en diffus formulering i ett *abstract*. Inför Rylanders symposium ”ETS – Environmental Tobacco Smoke” i Genève 1983 sade sig Rylander inte kunna ge den s.k. miljötobaksröken ”a clean bill of health” – vilket kanske inte var så konstigt med tanke på de experiment med sidestream smoke som just pågick vid INBIFO. Däremot lovade Rylander att han skulle kunna bidra med ”a healthy skepticism”.[28] Rylander och PM:s advokater utformade sedan tillsammans diskussionsunderlagen och efter konferensen trycktes rapporten i flera upplagor. I slutsatsdelen skrev Rylander:

> ”An overall evaluation based upon available scientific data leads to the conclusion that an increased risk for non-smokers from ETS exposure has not been established.”[29]

Just den meningen citerades sedan i en annonskampanj som publicerades i hundratals tidskrifter i USA.[30] Var denna mening värd 80 000 dollar – vilket var konferensens planerade budget?[27]

År 2000 publicerades en artikel i Archives of Environmental Health om sjukdomar i luftvägarna hos barn i relation till passiv rökning och kostvanor.[31] Studien hade Rylander arbetat med sedan 1991. Detta år skrev han till Tom Osdene på PM att ”The data from the child study now start to look extremely interesting. After corrections in the data base, there is now no correlation between ETS exposure and the frequency of upper respiratory infections.”[32] Detta har flera bedömare, t.ex. vid förtalsmålsrättegångarna i Genève, sett som klart forskningsfusk. Dock har någon utredning aldrig företagits vad gäller innehåll och metod i Rylanders studier. Det som ansetts som forskningsfusk är att han ljugit om sina band till tobaksindustrin, som ju de facto i en stor del av studierna varit en icke uppgiven medförfattare.

Det har nyligen blivit bråk om en artikel under publicering: ”Lung cancer risks in relation to vegetable and fruit consumption and smoking” i Int. Journal of Cancer. Ordföranden i International Union Against Cancer, John Seffrin, anser att här finns icke deklarerade intressekonflikter, och han uppmanar redaktören att stoppa publiceringen ”if physically possible”.[33]

Artikeln ifråga är den femte sedan 1996 som Rylander och hans medarbetare Gösta Axelsson m.fl. publicerat, som bygger på i stort sett samma studiepopulation.[34][35][36][37][38] Redan när de två första publicerats skrev läkaren och WHO-konsulten Norbert Hirschhorn så här:

> ”1) ’Dietary factors and lung cancer among men in west Sweden,’ In. J. Epidemiol 1996; 25: 32-9, a case-control study in which is shown that lung cancer patients ate fewer vegetables, drank more milk but ate the same amount of fruit. 2) ’Lung cancer, smoking and diet among Swedish men,’ Lung Cancer 1996; 14 Suppl 1: S75-83, is the same study published a second time! Here, however, lung cancer was related to the amount of cigarettes smoked.”[39]

Jag skriver till Hirschhorn och frågar vad han anser om saken nu, när det finns ytterligare tre snarlika artiklar. Att använda samma material till olika analyser är inte i sig självt ett tecken på fusk, säger han men menar ändå: ”It would seem to me that further explanation and investigation of Rylander's publications are in order.”[40] Och Pascal Diethelm säger om de olika samband som studierna tycks påvisa: ”[...] when dealing with 80 food items, and a small number of subjects, they were bound to find something.”[41]

I alla fem artiklarna uppges finansiärerna vara bl.a. Cancerfonden och ett tyskt forskningsråd som hette Rauchen und Gesundheit (rådet ombildades 1992 till stiftelsen VERUM). Rauchen und Gesundheit ägdes av den tyska tobaksindustrin (Verband Deutsche Cigarrettenindustri, där PM tidvis haft stort inflytande). På Avdelningen för miljömedicins webbsida angavs dock projektet som ligger till grund för de fem artiklarna vara ”internfinansierat”, när jag besökte sidan den 22/10 2003.

Den första artikeln i Hirschhorncitatet ovan har direkt granskats av tobaksindustriorganisationen VDC. Det framgår av ett dokument med studiens *abstract* tillsammans med orden ”Draft from VDC to be submitted to Int. J. Cancer”.[42]

VDC har enligt flera tidigare konfidentiella dokument total kontroll över denna typ av forskning, när publicering ska ske etc: ”The Verband has total control over ... the right of the researchers to publish or not to publish”.[43]

Detta är i strid med ICMJE:s och andra vetenskapstidskrifters organisationers riktlinjer för publicering, vilket också John Seffrin påpekade i sitt uttalande. Mest flagrant är kanske döljandet av jäv i artikel nr 3, ”Pet birds and risk of lung cancer in Sweden: a case control study”,[38] där man trots de uppgivna finansiärerna tillfogar ”Conflict of interest: None”.

När professor Rylander i september 1992 skrev till Rauchen und Gesundheits chef Franz Adlkofer gjorde man följande handskrivna anmärkning längst ned om varför det är värt att stödja detta projekt: ”Highlights factors for/against LCA [lung cancer] other than smoking”.[44]

De fem studierna har alltså finansiärer med högst skilda mål: Cancerfonden ska stödja forskning som belyser cancerrisker, Rauchen und Gesundheit försöker dölja en av de främsta riskerna.

Artikelförfattarna tycks själva medvetna om att de här studierna behäftas med ett *post hoc*-problem. Den 9 november 2003 skriver Gösta Axelsson till Ragnar Rylander om den sista studien: ”Jag antar att vi inte kommer längre beträffande faktoranalysen. När det står ’No other factors were significantly related to risk’ kan man fråga sig varför fruktkonsumtion och mjölkkonsumtion blev riskfaktorer i den förra studien.”[45]

Ett år tidigare diskuterade Axelsson via e-post frågan om forskningsfusk med Rylander, apropå rättegångarna i Genève: ”Är det forskningsfusk om en forskare systematiskt undviker att ta upp referenser som inte ger stöd för hans/hennes egna resultat och istället bara tar upp referenser som ’passar in’ i den egna tolkningen? Personligen skulle jag nog svara ja på den frågan. [...] För din information så har det funnits tillfällen under åren då även jag har undrat om vissa formuleringar, referenser etc valts för att passa tobaksindustrin.”[46]

Att Rylander till stor del haft en politisk målsättning och inte sysslat med strikt vetenskap framgår av flera dokument. 1990 skrev han t.ex. till PM och undrade om han borde be kollegan Linda Koo att också skriva ett remissyttrande till amerikanska EPA: ”From a political point of view I don’t know whether this is good – does the case strengthen if she submits something as well?”[47] När Rylander 1997 ber PM om 1 000 dollar för en resa till Bryssel är motiveringen: ”It is necessary from a political point of view to participate in risk assessment conferences; this one also included persons from the EU and several governmental bodies in Europe. Discus-

sions on other agents than ETS and on the very low (if any) risk related to ETS is a prerequisite for these meetings."[48]

Den politiska sidan framgår också av att Rylander inte bara har kontakter med forskningschefer på PM. Mycket ofta samråder han och presenterar förslag för PM:s advokater på t.ex. Shook, Hardy & Bacon. I februari 1990 rapporterar advokaten Don Hoel internt på byrån om ett möte med Rylander då denne berättat om en pågående studie om gifta par där en eller ingen part röker:

> "He said he would be sending me a draft of the manuscript for our comments and/or observations. I consider this a very encouraging gesture on his part."[49]

Detta är alltså inte fråga om någons sorts peer-review. Det är advokater som ska bedöma den juridiska och politiska nyttan av studien.

Flera forskningsprojekt som bedrivits vid Göteborgs universitet av professor Rylander och hans medarbetare under 1990-talet har finansierats av en annan organisation som är bulvan för tobaksindustrin, CIAR (Center for Indoor Air Research), som bildades av de största tobaksbolagen i USA 1988.

Enligt förutvarande prefekt Peter Allebeck kände man på Avdelningen för miljömedicin i Göteborg till vissa öppna anslag som kom från industrin till Rylanders forskning, men man kände inte till omfattningen och att CIAR var en tobaksindustriorganisation.[50]

När förre redaktören för European Journal of Public Health, Martin McKee, fick veta att en artikel av professor Rylander et. al., som publicerats i tidskriften 1999, "Dietary habits for non-smoking females living with smokers or non-smokers",[51] var finansierad av en bulvanorganisation för tobaksindustrin (dvs. CIAR), försökte han få professor Rylander att deklarera exakt vad stödet bestod i och villkoren för detta. Någon full klarhet fick han aldrig, trots nästan ett års brevväxling. I ett brev till European Journal of Public Health den 26 maj 2000 skriver professor Rylander i ett försök att direkt ljuga om organisationens karaktär att han ville att CIAR skulle nämnas som finansiär, "as this demonstrates our true range of research support – not at all exclusively tobacco smoke [sic]".[52]

I utåtriktad information presenterade sig CIAR som en oberoende forskningsstiftelse.[53] Men i interna dokument framgår att det bara var tobaksbolagen (charter members till skillnad från regular members) som

hade reellt inflytande: ”Consequence: Charter members are effectively assured of continuing control”.[54] Målet med verksamheten var inte i största allmänhet att studera inomhusluft utan att verka för en ”appropriate public policy”, dvs. påverka lagstiftningen om rökning.

På första sidan (i samma dokument) nämns också professor Rylander under ”Highlights” som en av de viktigaste forskarna när det gäller ”Basic research”. På sid 17 framgår att CIAR 1991-93 hade 4,5 miljoner dollar i forskningsbudget per år. Professor Rylander fick under dessa år anslag från CIAR på 102 756 dollar (1990-91), 145 824 dollar (1991-92) och 125 000 dollar (1992-93).[55]

Rylander mottog CIAR-pengar under de flesta år på 90-talet. Under detta decennium fick han även 60 000 dollar per år i forskningsanslag direkt från Philip Morris – troligen är inte CIAR-pengarna medräknade här alls.

Dessutom ytterligare 90 000 dollar per år i konsultarvode, enligt ett dokument från 1992.[56]

I detta dokument står också att han får betalt för forskning om ”role of factors other than smoking – emphasis on diet”, vilket alltså stämmer bra med industrins dåvarande huvudstrategi, samtidigt som det kastar ett tvivelaktigt ljus över de studier professor Rylander gjort om kostfaktorer.

Efter en artikel i The Lancet 2000 blev internrevisionen vid Göteborgs universitet uppmärksammad av prefekten Peter Allebeck på att Rylander tycktes företräda Göteborgs universitet i kontakter med PM när saken i själva verket gällde hans s.k. bisyssla i Genève.[57] Fördjupar man sig i de tidigare konfidentiella PM-dokumenten på webben inser man rätt snart att Rylander ständigt sammanblandat sina roller.

Redan 1974 skrev han i brev till Tom Osdene: ”To facilitate transfer of the funds to the universities in Geneva and Gothenburg I would appreciate if you could arrange for quarterly payments of 10.000 dollars into Chemical Bank, 100 Park Avenue New York account 019-249330 Dr Ragnar Rylander.”[58]

I mars 1998 ber Rylander Richard Carchman på PM:s avdelning Scientific Affairs om lov att reallokera pengar från Genève till Göteborg och vidare till Karolinska Institutet.[59] I februari 2000 ber Rylander i ett fax till Rick Solana, också på på Scientific Affairs, att få 4000 dollar för att kunna ta emot en gäst från Maldiverna i Göteborg.[60] Dessa exempel är bara ett axplock.

Rylanders medförfattare i åtskilliga studier, professor Gösta Axelsson, skriver den 9 november 2000 till prefekten Peter Allebeck:

> ”Att hänvisa till förordnandet vid Genèves universitet och ifrågasätta om det är en bisyssla samtidigt som det kommit checker till honom personligen från Ph Morris tycker jag är magstarkt.”

Flera dokument tyder på att medel flyttats mellan olika konton för att dölja var pengarna kommer från. Axelsson igen i nyss citerade brev:

> ”... jag [skulle] inte ha något emot om medelsförvaltaren istället använde dessa medel [outnyttjat Philip Morris-anslag/KET:s anm.] för att täcka upp vår verksamhet ’diverse forskning’ (står ej med på listan över externa anslag) som ju ligger back 600 000 kr och som är ett samlingsnamn för Ragnars tidigare överdragna externa anslag.”[61]

I april 2002 tog fakulteten ett policybeslut om att inte längre ta emot anslag från tobaksindustrin. Men även efter beslutet fortsätter Rylander sin verksamhet. 11 mars 2003 vädjar Axelsson till Rylander att inte ”teckna nya avtal med tobaksindustrin så länge som du är emeritus vid fakulteten.”[62] Men det biter inte. Den 16 december samma år skriver Axelsson till den nya prefekten Cecilia Björkelund: ”Ragnar hade informerat idag på mötet, som jag inte var med på, att han fortfarande bedriver konsultverksamhet för Ph M.”[63]

Dåvarande dekanus Staffan Edén hade varit oroad redan ett år tidigare:

> ”[...] eftersom avdelningen fattat beslut och det är omöjligt att ta emot mera pengar är det viktigt att alla av Rylander åstadkomna utgifter omedelbart stoppas. Jag hoppas att han inte har någon attesteringsrätt eller dylikt.”[64]

En annan fråga är i vilken mån Göteborgs universitet fått tjänstgöra som en täckmantel för PM:s finansiering av forskning i Kina, dels vid 90-talets början, dels omkring 2000.

1989 skriver Rylander till Tom Osdene på PM angående finansieringen av en ny enhet vid Hongkongs universitet och att han snart kommer att kunna beräkna ”the amount of funding required and how much that could come from Gothenburg or Geneva University.”[65] 15 Juni 1999 skriver Edward Sanders till Cathy Ellis i ett internt PM-meddelande att Rylander är villig att agera bulvan för betalningar från PM till Kina: ”Rylander [...] is more than willing to use the [sic] himself and the University of Gothenburg as

the study sponsor, with financial support being provided from PM."[66] Vad som verkligen skett här har inte utretts.

Göteborgs universitet torde ha åtminstone två problem: Genèves universitet har varnat världens vetenskapsmän för Rylanders forskning, vilket borde oroa det lärosäte som skyltar med sitt namn i en stor mängd av hans studier. Mycket tyder också på att Göteborgs universitet utnyttjats för oegentliga ekonomiska transaktioner mellan tobaksindustrin och en tredje part.

Stämmer detta skulle forskarvärldens förtroende för Göteborgs universitet kunna hotas. Dock skriver universitetets ledning och dess särskilda råd för samverkansnormer till mig att man inte har "för avsikt att undersöka de studier" som jag frågat dem om, dvs. de som finansierats av Rauchen und Gesundheit respektive CIAR.[67] Vetenskapsrådet, som också mottog skrivelsen från Genèves universitet, kan inte ta upp något till granskning som man inte själv finansierat, såvida inte den misstänktes arbetsgivare anmäler. Även i det fallet är det alltså Göteborgs universitets ledning som har bollen.

Karl-Erik Tallmo

Noter:

[De flesta länkarna till dokument i noterna fungerar inte längre, eftersom den utmärkta webbplatsen Tobaccodocuments är nedlagd. Man kan pröva att söka på de s.k. Bates-numren på denna tyvärr ganska svåranvända webbplats:
https://www.industrydocuments.ucsf.edu/tobacco/collections
Archive.org har också dessa dokument:
https://www.archive.org/details/ArchiveIt-Collections-5622

Links to most of the documents referenced here no longer work, since the excellent web site Tobaccodocuments is closed. You may try searching for the so-called Bates numbers on this unfortunately rather cumbersome website:
https://www.industrydocuments.ucsf.edu/tobacco/collections
Archive.org also stores these documents:
https://www.archive.org/details/ArchiveIt-Collections-5622]

1) Université de Genève, Faculté de Médecine, Alexandre Mauron. Brev till Bengt Wedel, Rådet f. samverkansnormer, Göteborgs universitet, 12 november 2004, utlämnat från Göteborgs universitet som allmän handling till artikelförfattaren. Den schweiziska utredningens ordförande Alex Mauron insåg att Göteborgs universitet hade en nyckelroll här, därför skrev man inte bara generella skrivelser riktade till världens vetenskapsmän utan fann anledning att i brev vända sig direkt till rektoratet vid universitet i Göteborg:

”The University of Geneva has conducted an inquiry on the scientific misconduct alleged against Prof. Ragnar Rylander, associate professor at the Medical Faculty of the University of Geneva, as well as professor of environental medicine at the University of Gothenburg.

The inquiry, conducted under my direction, concludes that Prof. Rylander cannot be considered to be an independent researcher vis-à-vis the tobacco industry as he maintained longstanding and largely secret ties as a consultant in the industry. The rectorate of the University of Geneva has decided to publish the outcome of the inquiry.”

2) Mauron A, Morabia A, Perneger T, Rochat T.”Report of the inquiry into the case concerning Prof. Ragnar Rylander”, Geneva, 6 September 2004 [Unofficial translation into English of ”Rapport d 'enquête dans l 'affaire du Pr. Ragnar Rylander”]. På franska lyder citatet: ”La Commission estime qu’il est légitime de douter de la validité de l’ensemble des travaux de Ragnar Rylander impliquant directement ou indirectement la fumée du tabac.” Se sid. 19 i denna PDF: https://web.archive.org/web/20041204192417/http://www.prevention.ch/rapryuni.pdf

3) Malka S, Gregori M. ”Infiltration: Une taupe à la solde de Philip Morris”, Genève 2005.

4) ”Tabac: La Conspiration” [”The Tobacco Conspiracy”], dir. Nadia Collot, prod. France 2, The National Filmboard of Canada, 2006 (http://www.tobaccoconspiracy.org/).

5) United States District Court for the District of Columbia, Civil Action No. 99-CV-02496 (GK), Tobacco-Free Kids Action Fund et al. v. Philip Morris Incoporated et al., ”United States' Final Proposed Findings of Fact” (Incorporating Errata of August 16, 2005). http://www.usdoj.gov/civil/cases/tobacco2/US%20Redacted%20FOF%20wBkMks%20CORRECTED%2020050816.pdf

6) Univ of Gothenburg; Rylander, R. [No title]. 23 Jun 1997. Bates: 2063590609. http://tobaccodocuments.org/pm/2063590609.html

7) Univ of Gothenburg; Rylander, R. ”Comments on Document Epa/600/6-90/006a 'health Effects of Smoking'”. 12 Jul 1990. Bates: 2023533793-2023533797. http://tobaccodocuments.org/pm/2023533793-3797.html, s. 4.

8) Univ of Gothenburg; Rylander, R. ”Comments on Document Review Draft Epa/600/6-90/006a Health Effects of Passive Smoking: Assessment of Lung Cancer in Adults and Respiratory Disorders in Children”. 12 Jul 1990. Bates: 2023533785-2023533791. http://tobaccodocuments.org/pm/2023533785-3791.html, s. 4.

9) Doll R, Hill AB. Smoking and carcinoma of the lung; preliminary report.

Br Med J. 1950 Sep 30;2(4682):739-48; Doll R, Hill AB. A study of the aetiology of carcinoma of the lung. Br Med J. 1952 Dec 13;2(4797):1271-86.

10) Wynder EL, Graham EA. Tobacco smoking as a possible etiologic factor in bronchiogenic carcinoma; a study of 684 proved cases. J Am Med Assoc. 1950 May 27;143(4):329-36.

11) Philip Morris; Shook,Hardy & Bacon; Charles, J.L.; Gordon, C.L.; Nunley, L.D. III; Ohlemeyer, W.S.; Sipkins, P.W. ”The State of Minnesota, by Hubert H. Humphrey, III, Its Attorney General, and Blue Cross and Blue Shield of Minnesota, Plaintiffs, Vs. Philip Morris Incorporated, Defendants. Deposition of James L. Charles File No. C1-94-8565”. 14 May 1997. Bates: 2058332318-2058332575. http://tobaccodocuments.org/pm/2058332318-2575.html, s 42ff

12 Osdene, T.S. ”Our Technical Program at Inbifo”. 18 Sep 1972. Bates: 2501368665-2501368668. http://tobaccodocuments.org/pm/2501368665-8668.html, s. 4.

13) PM, Philip Morris; Shb, Shook,Hardy & Bacon; Charles, J.L.; Gordon, C.L.; Nunley, L.D. III; Ohlemeyer, W.S.; Sipkins, P.W. ”The State of Minnesota, by Hubert H. Humphrey, III, Its Attorney General, and Blue Cross and Blue Shield of Minnesota, Plaintiffs, Vs. Philip Morris Incorporated, Defendants. Deposition of James L. Charles File No. C1-94-8565”. 14 May 1997. Bates: 2058332318-2058332575. http://tobaccodocuments.org/pm/2058332318-2575.html, passim.

14) ”Declaration of Ian L. Uydess, PH.D”. 29 Feb 1996. http://tobaccodocuments.org/nysa_ti_m2/TI17480414.html, passim.

15) Osdene, T.S. ”Conversation with Dr. Ragner Rylander”. 28 Jul 1972. Bates: 1000259869-1000259870. http://tobaccodocuments.org/pm/1000259869-9870.html

16) Osdene, T.S. ”Our Technical Program at Inbifo”. 18 Sep 1972. Bates: 2501368665-2501368668. http://tobaccodocuments.org/pm/2501368665-8668.html, s. 1.

17) Rylander, R. [No title]. 23 Sep 1970. Bates: 01252304. http://tobaccodocuments.org/lor/01252304.html

18) Rylander R. ”Djurexperimentell tobaksröksforskning.” Läkartidningen. 1976 Apr 14;73(16):1523-5.

19) Hammond EC, Auerbach O, Kirman D, Garfinkel L. ”Effects of cigarette smoking on dogs.” Arch Environ Health. 1970 Dec;21(6):740-53.

20) Philip Morris, Europe; E, L.; Stauffer, H.P. ”Visit to Inbifo, Cologne, 000003-740104”. 04 Feb 1974 (est.). Bates: 2501370292-2501370295. http://tobaccodocuments.org/pm/2501370292-0295.html, s. 2.

21) Fagan, R. ”Auerbach's Smoking Beagles”. 25 Feb 1970. Bates: 1000837391-1000837392. http://tobaccodocuments.org/pm/1000837391-7392.html, s 2.

22) Kloepfer, W. ”Report by Mr. Kloepfer, Tobacco Institute Annual Meeting [Report by Kloepfer at TI Annual Meeting January 28, 1971 (710128). (C)]”. 28 Jan 1971. Bates: TIMN0081403-TIMN0081405. http://tobaccodocuments.org/ti/TIMN0081403-1405.html

23) Boyse, S. ”Note on A Special Meeting of the Uk Industry on Environmental Tobacco Smoke London, 880217”. 17 Feb 1988 (est.). Bates: 2063791193-2063791198. http://tobaccodocuments.org/pm/2063791193-1198.html, s. 1, 6.

24) Diethelm PA, Rielle JC, McKee M. ”The whole truth and nothing but the truth? The research that Philip Morris did not want you to see.” Lancet. 2005 Jul 2-8;366(9479):86-92.

25) Institut Fur Biologische Forschung; Gugel, H.; Reininghaus, W.; Romer, E.; Schnell, P.; Speck, M.; Teredesai, A.; Tewes, F.; Walk, R.A. ”Integrating Report A 0500/3047 21-Day Smoke Inhalation Study with Mainstream and Sidestream Cigarette Smoke of Standard Reference Cigarette Type 2r1 on Rats”. 29 Jul 1982. Bates: 2029190329-2029190354. http://tobaccodocuments.org/pm/2029190329-0354.html

26) Etisk plattform, Göteborgs universitet, 2000-2002, Fastställd av styrelsen 2000-06-16. http://www3.gu.se/doc/etik/GU_etisk_plattform.pdf

27) Tucker, C.A.; Rjr. ”Passive Smoking.”. 30 Mar 1984. Bates: 502487273-502487274. http://tobaccodocuments.org/rjr/502487273-7274.html.

28) D. Hoel. ”Communication Between Counsel Regarding Issues Related to Industry Funded Research”. 15 Oct 1981. Bates: 680542957-680542962. http://tobaccodocuments.org/bliley_bw/680542957-2962.html

29) Univ of Geneva; Peterson, Y.; Rylander, R.; Snella, M.C. ”ETS – Environmental Tobacco Smoke Report From A Workshop on Effects and Exposure Levels 5. Workshop Perspectives”. 19830317/D. Bates: 2046169490-2046169498. http://tobaccodocuments.org/pm/2046169490-9498.html, s. 8 [144].

30) Rjr. ”Smoking in Public:Let's Separate Fact From Friction.”. Mar 1984. Bates: 505300902. http://tobaccodocuments.org/rjr/505300902-0902.html

31) Rylander R, Megevand Y. Environmental risk factors for respiratory infections. Arch Environ Health. 2000 Sep-Oct;55(5):300-3.

32) Rylander, R. [letter to Tom Osdene]. 02 Nov 1991. Bates: 2023533345. http://tobaccodocuments.org/pm/2023533345.html

33) Seffrin J, ”Message from UICC President”, December 15, 2005, bl.a. publicerat på http://www.globalink.org.

34) Rylander R, Axelsson G, Andersson L, Liljequist T, Bergman B., Lung cancer, smoking and diet among Swedish men. Lung Cancer. 1996 Mar;14 Suppl 1:S75-83.

35) Axelsson G, Liljeqvist T, Andersson L, Bergman B, Rylander R., Dietary factors and lung cancer among men in west Sweden. Int J Epidemiol. 1996 Feb;25(1):32-9.

36) Modig, Axelsson, Rylander et al., Pet birds and risk of lung cancer in Sweden: a case control study, BMJ 1996:313:1236-8

37) Axelsson G, Rylander R., Diet as risk for lung cancer: a Swedish case-control study. Nutr Cancer. 2002;44(2):145-51.

38) Rylander R, Axelsson G., Lung cancer risks in relation to vegetable and fruit consumption and smoking. Int J Cancer. 2006 Feb 1;118(3):739-43.

39) Hirschhorn N, ”Shameful science: Four Decades of the Tobacco Industry's Hidden Research on Smoking and Health”, webbversionen från 1999, se http://www.globalink.org/tobacco/docs/secretdocs/0002verband.html, sub ”8 February 1993”.

40) Norbert Hirschhorn [e-post till Karl-Erik Tallmo]. ”Re: tobacco science and Rylander”, 30 jan 2006.

41) Pascal Diethelm [e-post till Karl-Erik Tallmo]. ”Re: Fw: [gt-docs] Message from UICC President”, 29 dec 2005

42) ”Brief Notes/Extracts From Dietary Factors and Lung Cancer in West Sweden”. 1994 (est.). Bates: 2026222964. http://tobaccodocuments.org/pm/2026222964.html

43) Colby, Frank G. ”Memorandum From RJR Scientist, Performing Work on Behalf of the Legal Department, to RJR in-House Legal Counsel and Copied to RJR Employees, RJR in-House Legal Counsel, RJR Outside Legal Counsel, Outside Counsel to Tobacco Companies, and Other RJR Scientists Conveying Information Upon Which Legal Advice Can Be Rendered Concerning Scientific Research.”. 26 Sep 1980. Bates: 500954140-500954147. http://tobaccodocuments.org/bliley_rjr/500954140-4147.html

44) Univ of Gothenburg; Rylander, R. [No title]. 22 Sep 1992. Bates: 2028363593. http://tobaccodocuments.org/pm/2028363593.html

45) Gösta Axelsson [till Ragnar Rylander]. ”Lungcancermanus”, 9 november 2003, e-post utlämnad från Göteborgs universitet som allmän handling till artikelförfattaren.

46) Gösta Axelsson [till Ragnar Rylander]. ”Uppföljning tobaksdiskussion”, 4 mars 2002, e-post utlämnad från Göteborgs universitet som allmän handling till artikelförfattaren.

47) Rylander, R. [No title]. 15 Aug 1990. Bates: 2023533777. http://tobaccodocuments.org/pm/2023533777.html

48) Rylander, R. ”Travel Information”. 05 Oct 1997 (est.). Bates: 2063590345. http://tobaccodocuments.org/pm/2063590345.html

49) Hoel, D.K. ”Dr. Ragnar Rylander”. 22 Feb 1990. Bates: 2023239792-2023239794. http://tobaccodocuments.org/pm/2023239792-9794.html

50) Peter Allebeck i telefonsamtal med artikelförfattaren den 8 augusti 2002.

51) Rylander R, Axelsson G, Mégevand Y, Dahlberg C, Liljeqvist T, Sundh V. Dietary habits for non-smoking females living with smokers or non-smokers. Eur J Publ Health 1999; 9:142-145.

52) Rylander R. [brev till Don Odom, European Journal of Public Health] 26 maj, 2000. Kopia förmedlad till artikelförfattaren från Martin McKee.

53) CIAR, Center for Indoor Air Research. ”Supported Studies and Publications 950500”. May 1995. Bates: 2501907799-2501907817. http://tobaccodocuments.org/pm/2501907799-7817.html

54) ”Selected Project Highlights and Presentation Outline 930119 – London”. 7 Jan 1993. Bates: 87802744-87802761. http://tobaccodocuments.org/lor/87802744-2761.html

55) Univ of Gothenburg; Rylander, R. ”Inflammatory Responses After Indoor Exposure to Airborne Gl Ucan and Endotoxin”. Mar 1994 (est.). Bates: 89260925-89260927. http://www.lorillarddocs.com/getimg.asp?pgno=0&start=0&if=avlidx&bool=Did%3A89260925/0927&docid=89260925/0927

56) ”Research Meeting 920520”. 20 May 1992. Bates: 2022850493-2022850506. http://tobaccodocuments.org/pm/2022850493-0506.html, sid 7.

57) Ong EK, Glantz SA. Tobacco industry efforts subverting International Agency for Research on Cancer's second-hand smoke study. Lancet. 2000 Apr 8;355(9211):1253-9.

58) Institut De Médecine Sociale Et Préventive; Universite De Geneve; Rylander, R. [No title]. 17 Nov 1974. Bates: 2023535529. http://tobaccodocuments.org/pm/2023535529.html

59) Univ. of Gothenburg; Carchman, R.; Rylander, R. [No title]. 26 Mar 1998. Bates: 2063590386-2063590387. http://tobaccodocuments.org/pm/2063590386-0387.html

60) Univ. of Gothenburg; Rylander, R. ”Untitled Document 2073346074/6075”. 26 Feb 2000. Bates: 2073346074-2073346075. http://tobaccodocuments.org/pm/2073346074-6075.html

61) Gösta Axelsson [till Peter Allebeck]. ”Ekonomi”, 9 november 2000, e-post utlämnad från Göteborgs universitet som allmän handling till artikelförfattaren.

62) Gösta Axelsson [till Ragnar Rylander]. ”MICADI projektplan”, 11 mars 2003, e-post utlämnad från Göteborgs universitet som allmän handling till artikelförfattaren.

63) Gösta Axelsson [till Cecilia Björkelund]. ”Ragnar”, 16 december 2003, e-post utlämnad från Göteborgs universitet som allmän handling till artikelförfattaren.

64) Staffan Edén [till Gösta Axelsson]. ”RE:tobakspolicy igen”, 24 juni 2002, e-post utlämnad från Göteborgs universitet som allmän handling till artikelförfattaren.

65) Univ of Gothenburg; Rylander, R. [No title]. 25 Apr 1989. Bates: 2023537814-2023537815. http://tobaccodocuments.org/pm/2023537814-7815.html

66) Sanders, E. ”Chinese Study”. 15 Jun 1999. Bates: 2076950427A. http://tobaccodocuments.org/pm/2076950427A.html

67) Göteborgs universitet, Rektors kansli gm Anna Lindholm. ”Rylanderärendet” [brev till Karl-Erik Tallmo], 25 jan 2006, Dnr B 41 2403/02

./.

What was the Ragnar Rylander affair?

Professor of environmental medicine Ragnar Rylander worked at the universities of Geneva and Gothenburg, and conducted research in both cities on the harmful effects of tobacco smoking. At the same time, he was secretly a well-paid consultant for the tobacco company Philip Morris, for decades. On the Internet, you can find about 20,000 previously classified documents from the tobacco industry – just about Rylander. Documents show that he deliberately tried to hide his ties to the industry.

The University of Geneva conducted three investigations into Rylander's ties to the industry, in connection with his having sued two representatives of anti-smoking organizations for defamation, Pascal Diethelm and Jean-Charles Rielle. They had claimed that Rylander's research activities constituted an "unprecedented research fraud". After the investigations the fact-finding commission of the university sent out a warning to the global scientific community about the reliability of Rylander's total research work regarding tobacco.

However, the University of Gothenburg has not conducted any similar investigation into Rylander's activities. Nor has the matter been covered in the press. In 2005 and 2006, I tried to get an article published in the Swedish medical journal "Läkartidningen" about the Swedish perspective. Up until then, the articles had mainly dealt with Rylander's activities in Switzerland. The article was basically ready for publication when the editorial staff of "Läkartidningen" demanded so many deletions in the text that nothing remained that would show what Rylander had done in Sweden. Because of this, I withdrew the article.

The French-language website *Prévention*, run by Jean-Charles Rielle, contains a wealth of documents on this:

https://web.archive.org/web/20050105090804/http://www.prevention.ch/rylanderpm.htm

It can also be mentioned that sometime in February 2004, Philip Morris withdrew its hand from Rylander; his name had probably become too tarnished for them to benefit from him. And the University of Gothenburg asked him to relinquish his emeritus title. Rylander also created his own website, where he presented his view of the affair:

https://web.archive.org/web/20120712061223/http://tobaccoscience.se/

more >>>

Rylander was of course one of many consultants who worked secretly for the tobacco industry, but he was one of the most prominent. His activities illustrate how the industry worked, not least with the well-known goal of "creating doubt" about the risks. Something that has unfortunately found its way into all sorts of debates about science in recent years. Of course, all questioning of science is not a sign of shady intentions. Real science questions its own results, reexamines them and examines weaknesses in the conclusions. *Creating doubt*, on the other hand, is about creating doubt about anything, whether true or not, that could threaten the operations and profits of a particular company or an entire industry.

Ragnar Rylander died in 2016.

See also (most of it is in Swedish):

"The Rylander affair – at a glance"
https://web.archive.org/web/20251201030700/https://slowfox.wordpress.com/2003/12/19/the-rylander-affair-%E2%80%93-at-a-glance/

"Philip Morris assigned secret grants to Swedish professor" (Dagens Forskning [Today's Science] no 12, 10-11 June 2002).
https://web.archive.org/web/20190707171558/http://www.nisus.se/archive/020610e.html

"Ragnar Rylander has willingly offered his services" (Dagens Forskning [Today's Science] no 16, 26-27/8 2002).
https://web.archive.org/web/20190707171558/http://www.nisus.se/archive/020826e.html

"The Rylander affair, a few documents from Gothenburg university" – 72 emails to and from Rylander, that I got as a freedom of information request (received after 19 months of negotiations with the adminstration at Gothenburg University).
https://web.archive.org/web/20190707171558/http://www.nisus.se/tobaccodocuments_ket_folder/RR_email/emailoriginal.html

Axess no 2 March, 2008: **"Scientific fraud must be investigated – also in Sweden" (Forskningsfusket bör utredas även i Sverige)**
https://web.archive.org/web/20251201030354/https://www.nisus.se/archive/080300e.html

The until now unpublished article starts on the next page >>>

The Rylander affair:

Gothenburg University has not investigated ”an unprecedented scientific fraud”

(This is an extensive article about the so-called Rylander affair, that took place between 2001–2004. It was intended to be published in the Swedish medical journal ”Läkartidningen” in 2006. I had earlier written articles about this affair regarding Rylander's activities in Switzerland. This article focused more on the Swedish perspective, which hade not been covered before. When the editor of ”Läkartidningen” wanted to delete this new material, I withdrew the article. Now, 2026, it is published for the first time.)

While interest in the Rylander affair is growing internationally, the case has received very little attention in Sweden. It is not only that Swedish media, compared to, for example, Swiss media, have covered the issue to a very limited extent, but also that the Swedish part of the scandal and the role played by the University of Gothenburg have been virtually uninvestigated by the academic oversight bodies.

Ragnar Rylander has been a professor of environmental medicine, both at the University of Gothenburg and at the IMSP (Institut de Médecine Sociale et Préventive) at the University of Geneva. At both institutions, he has conducted research on the harmful effects of tobacco smoking for approximately 30 years. The scandal concerns the fact that Rylander was also secretly contracted as a consultant for the tobacco company Philip Morris (hereinafter referred to as PM). However, the collaboration with the tobacco industry goes back more than 40 years: as early as 1962, he provided consulting services for the company Lorillard.

In 2001, Rylander sued the representatives of two Swiss anti-tobacco organizations, Pascal Diethelm and Jean-Charles Rielle, who alleged that the University of Geneva, through Rylander's activities, provided the platform for ”unprecedented research fraud”. Rylander won in the first instance, but after two appeals the court sided with the defendants. The verdict established that ”unprecedented research fraud” had indeed occurred. During the 32 months the process was almost daily news material in Swiss newspapers, and the University of Geneva has conducted three investigations into the case. The most recent, in the fall of 2004, resulted in the unusual action of the university's management issuing a letter to certain scientific journals and universities, generally warning against Rylander's research:

> ”Prof. Rylander cannot be considered to be an independent researcher vis-à-vis the tobacco industry as he maintained longstanding and largely secret ties as a consultant in the industry.”[1]

And in the attached 25-page report from the investigation it says:

> ”The Commission considers it legitimate to doubt the validity of the body of Ragnar Rylander’s work directly or indirectly concerned with tobacco smoke.”[2]

In Sweden, this letter has been sent to, among others, the Council for Collaboration Standards at the University of Gothenburg and the Swedish Research Council’s Ethics Committee. However, the matter has not prompted any action from any of these bodies. Of the journals that have received the letter from Geneva, it is now clear that at least the European Journal of Public Health will publish an editorial note, according to an email to me from former editor Martin McKee. ”Prof. Rylander’s work reflects his position as an industry agent rather than as a free scientist”, it is said, among other things, in the statement by Vice-Chancellor André Hurst, which the EJPH is now publishing.

As a result of the revelations of recent years, the European Commission withdrew Rylander’s candidacy for membership of the Scientific Committee on Health and Environmental Risks in October 2004, and in December he was excluded from the ICOH (International Committee on Occupational Health). Rylander is no longer affiliated with the University of Gothenburg, but runs a consultancy business in his own company, Biofact AB.

Rylander is nevertheless a problem for the University of Gothenburg, since a large part of the nearly 300 articles he has published since the 1970s – even those concerning studies that were practically carried out in Geneva – state his academic residence as Gothenburg. Since all studies on tobacco smoking are now being questioned by the University of Geneva, this also affects the University of Gothenburg.

Interest in the Rylander affair outside Sweden is growing. In Switzerland, a book about the case has recently been published, by journalists Sophie Malka and Marco Gregori, ”Infiltration: Une taupe à la solde de Philip Morris”,[3] and director Nadia Collot has made the film ”Tabac: La Conspiration”, in which Rylander is interviewed.[4]

In 2005, the US Department of Justice issued several revisions to its ”Findings of Fact” report, which summarizes allegations and evidence against the tobacco industry – a 2,500-page document.[5] With each

revision, Rylander has come to occupy an increasingly larger place. In the latest version, he has his own section under the heading ”Long-Time Paid Scientists”, where he is the first of three to be discussed.

Rylander’s secret consultancy work has meant that he has carried out studies whose methods and conclusions were designed in close collaboration with research managers at PM. All of this can be read in earlier confidential documents that have been made public in connection with the American trials against the tobacco industry, a staggeringly large collection of documents that includes around 50 million pages of documents, most of which are searchable on the Internet. Rylander’s name appears in around 20,000 of these documents. That he tried to keep the collaboration with the industry secret is evident, for example, from a document from June 1997 in which he writes: ”I have never been involved with any Philip Morris executive in meetings or contacts with outside persons, to retain as far as possible the image as an independent scientist.”[6]

Throughout this affair, Rylander has never previously admitted that he did anything wrong, but in Nadia Collot’s film he compares himself to Nazi accomplices who did not understand what they were doing. But the documents cited in, for example, the ”Findings of Fact” report show that Rylander was not a clueless tool but had a very conscious health policy agenda, to downplay the risks of, above all, passive smoking.

Many of the previously confidential strategy documents show how the tobacco industry has not believed it could outright deny that active or passive smoking causes disease, but has instead tried to divert attention to other etiological factors, such as poor diet. Highlighting diet as a confounder has been one of Rylander’s areas of expertise.

In 1990, Rylander and 46 other supposedly independent experts wrote a consultation statement to the US Environmental Protection Agency (EPA) on a report on passive smoking. In the consultation statement, Rylander wrote that advising a mother with a child who has persistent upper respiratory problems to quit smoking instead of doing something about her diet would be a failure for public health. The wording of the statement had been arrived at after numerous faxes between Rylander and Tom Osdene at Research & Development at PM in Richmond, Virginia. Among other things, Rylander deleted a parenthesis stating that the mother should at least quit smoking for her own sake.[7][8] Osdene had clearly not approved of the suggestion that active smoking could be harmful. Note that this takes place in 1990 – nearly 40 years after both Dolls & Hills and Wynders & Graham’s epoch-making studies on smoking and carcinoma.[9][10]

Professor Rylander has also held a prominent position at the PM-owned toxicology laboratory INBIFO (Institut für Biologische Forschung) in Cologne since 1972. This work has been so secret that only the very highest managers at PM in the US knew about it. PM bought INBIFO in 1971 to be able to carry out certain animal studies that were not allowed in the US, and during the 1990s the institute became even more important when it came to keeping certain activities out of the US tobacco trials.[11] Here Rylander had a key role in certifying and sending invoices between the European branch of PM and the US branch according to a scheme designed to deceive US prosecutors.[12] Many INBIFO documents were so secret that they were only shown to certain people in Richmond and then sent back for locking up or destruction in Cologne.[13][14]

In 1976, Rylander published the article ”Animal Experimental Tobacco Smoke Research” in Läkartidningen – he had then secretly been a ”supervisor” and ”coordinator”[15][16] at INBIFO for four years but is of course presented in the newspaper only as a professor of hygiene at the University of Gothenburg. In the article, he writes about animal experiments in connection with the toxicology of tobacco and takes the opportunity to promote low-tar cigarettes (something he had helped develop for Lorillard,[17]) and he also presents the industry’s official view that no one has succeeded in inducing lung cancer in animals through inhalation experiments: ”The results presented by Auerbach and colleagues (1970) where two tumors were found in a material of 50 smoking dogs have been subjected to strong criticism ...”[18][19]

But Rylander knew better. Inhalation experiments on animals were commonplace at INBIFO. In 1974, experiments on hamsters began, and a document mentions ”the response to be expected, namely tumors in the respiratory tract”.[20] In 1970, Raymond Fagan wrote in an internal PM report after a study visit to Auerbach’s laboratory that ”the experiment is a crude one but effective in that carcinoma in dogs has been produced.”[21] However, another document at the Tobacco Institute speaks of the campaign they staged against the study:

> ”Our constant pressure on Hammond’s and Auerbach’s [...] dog story has put that work as reported so far into a permanent file marked controversy – especially among scientists.”[22]

Rylander was thus involved in this campaign. The tobacco industry’s paid scientific consultants rarely use grand gestures; they limit themselves to helping to create doubts and keep ”the controversy alive,” as many strategy documents put it.[23] All this so that the public and legislators do not believe that there is any consensus regarding the harmful effects of tobacco.

The trick with INBIFO was to try to be the first and keep the research that went against the industry secret. Pascal Diethelm and colleagues estimate in an article in The Lancet that between 1981-89 INBIFO internally compiled around 800 reports on experiments with passive smoking (or rather sidestream smoke, i.e. smoke that is emitted directly from a cigarette or pipe into the environment) but not a single one was published during this time.[24]

In 1982, Rylander, as quality manager at INBIFO, had received a report showing that sidestream smoke was even more toxic than mainstream smoke (the smoke the smoker inhales).[25] But he publicly denied this knowledge, for example in his statement to the EPA about the child and the smoking mother. This is contrary to the ethics that says that as a researcher you should make your knowledge and methods publicly available.[26]

At this time, Rylander had also organized his first symposium (in Bermuda in 1974) on passive smoking. A 1984 document mentions ”The Rylander Symposium” as one of a series of ”new tools” for the industry.[27] With carefully selected participants and reports that were then published after careful review by industry representatives (R&D managers and not the least lawyers), an attempt was now made to create a supposedly scientific basis for decision-making to mitigate the increasingly grim political climate regarding smoking in public places.

For those who have not studied the tobacco industry’s patient strategy over the decades, it may be difficult to understand how one can pay hundreds of thousands of dollars for something that may only be a vague formulation in an abstract. Before Rylander’s symposium ”ETS – Environmental Tobacco Smoke” in Geneva in 1983, Rylander said that he could not give so-called environmental tobacco smoke ”a clean bill of health” – which was perhaps not so strange in view of the experiments with sidestream smoke that were then underway at INBIFO. However, Rylander promised that he could contribute ”a healthy skepticism”.[28] Rylander and PM’s lawyers then jointly drafted the discussion papers and after the conference the report was printed in several editions. In the conclusion section, Rylander wrote:

> ”An overall evaluation based upon available scientific data leads to the conclusion that an increased risk for non-smokers from ETS exposure has not been established.”[29]

That very sentence was then quoted in an advertising campaign that ran in hundreds of magazines in the United States.[30] Was this sentence worth $80,000 – which was the conference’s planned budget?[27]

In 2000, an article was published in the Archives of Environmental Health about respiratory diseases in children in relation to passive smoking and dietary habits.[31] Rylander had been working on the study since 1991. That year, he wrote to Tom Osdene on PM that ”The data from the child study now start to look extremely interesting. After corrections in the data base, there is now no correlation between ETS exposure and the frequency of upper respiratory infections.”[32] This has been seen by several observers, e.g. at the libel trials in Geneva, as clear research fraud. However, no investigation has ever been undertaken into the content and method of Rylander's studies. What has been considered research fraud is that he lied about his ties to the tobacco industry, which in fact was an undisclosed co-author in a large number of the studies.

There has recently been a controversy over an article in publication: ”Lung cancer risks in relation to vegetable and fruit consumption and smoking” in the Int. Journal of Cancer. The President of the International Union Against Cancer, John Seffrin, believes that there are undeclared conflicts of interest here, and he urges the editor to stop publication ”if physically possible”.[33]

The article in question is the fifth since 1996 that Rylander and his colleague Gösta Axelsson et al. have published, which is based on largely the same study population.[34][35][36][37][38] Even when the first two were published, the physician and WHO consultant Norbert Hirschhorn wrote this:

> ”1) 'Dietary factors and lung cancer among men in west Sweden,' In. J. Epidemiol 1996; 25: 32-9, a case-control study in which is shown that lung cancer patients ate fewer vegetables, drank more milk but ate the same amount of fruit. 2) 'Lung cancer, smoking and diet among Swedish men,' Lung Cancer 1996; 14 Suppl 1: S75-83, is the same study published a second time! Here, however, lung cancer was related to the amount of cigarettes smoked.”[39]

I write to Hirschhorn, asking what he thinks about the matter now that there are three more similar articles. Using the same material for different analyses is not in itself a sign of cheating, he says, but he still claims: ”It would seem to me that further explanation and investigation of Rylander's publications are in order.”[40] And Pascal Diethelm says about the different connections that the studies seem to demonstrate: ”[...] when dealing with 80 food items, and a small number of subjects, they were bound to find something.”[41]

In all five articles, the financiers are stated to be, among others, the Swedish Cancer Society and a German research council called Rauchen und Gesundheit (the council was reorganized in 1992 into the VERUM foundation).

Rauchen und Gesundheit was owned by the German tobacco industry (Verband Deutsche Cigarrettenindustri, where PM has at times had great influence). However, on the website of the Department of Environmen-tal Medicine, the project on which the five articles are based was stated to be ”internally financed” when I visited the site on 22/10/2003.

The first article in the Hirschhorn quote above was directly reviewed by the tobacco industry organization VDC. This is evident from a document with the study’s abstract along with the words ”Draft from VDC to be submitted to Int. J. Cancer”.[42]

According to several earlier confidential documents, the VDC has total control over this type of research, when publication should take place, etc.: ”The Verband has total control over ... the right of the researchers to publish or not to publish”.[43]

This is in violation of the ICMJE and other scientific journal organizations’ guidelines for publication, as John Seffrin also pointed out in his statement. Perhaps most flagrant is the concealment of conflicts of interest in article no. 3, ”Pet birds and risk of lung cancer in Sweden: a case control study”,[38] where, despite the stated funders, ”Conflict of interest: None” is added.

When Professor Rylander wrote to Rauchen und Gesundheit’s director Franz Adlkofer in September 1992, he made the following handwritten note at the bottom about why it is worth supporting this project: ”Highlights factors for/against LCA [lung cancer] other than smoking”.[44]

The five studies thus have funders with very different goals: The Swedish Cancer Society is to support research that highlights cancer risks, Rauchen und Gesundheit is trying to hide one of the main risks.

The authors of the article themselves seem to be aware that these studies are plagued by a *post hoc* problem. On November 9, 2003, Gösta Axelsson wrote to Ragnar Rylander about the last study: ”I assume that we will not get any further regarding the factor analysis. When it says ’No other factors were significantly related to risk’ one may ask why fruit consumption and milk consumption became risk factors in the previous study.”[45]

A year earlier, Axelsson discussed the issue of research fraud with Rylander via email, in reference to the trials in Geneva: ”Is it research fraud if a researcher systematically avoids citing references that do not support his/her own results and instead only mentions references that ’fit’ in his/her own interpretation? Personally, I would probably answer yes to that question. [...] For your information, there have been occasions over the

years when I too have wondered whether certain formulations, references, etc. were chosen to suit the tobacco industry.”[46]

That Rylander largely had a political goal and did not engage in strict science is evident from several documents. In 1990, for example, he wrote to PM and wondered whether he should ask his colleague Linda Koo to also write a consultation statement to the US EPA: ”From a political point of view I don’t know whether this is good – does the case strengthen if she submits something as well?” [47] When Rylander asked the Prime Minister for $1,000 for a trip to Brussels in 1997, his justification was: ”It is necessary from a political point of view to participate in risk assessment conferences; this one also included persons from the EU and several governmental bodies in Europe. Discussions on other agents than ETS and on the very low (if any) risk related to ETS is a prerequisite for these meetings.” [48]

The political side is also evident from the fact that Rylander does not only have contacts with research managers at PM. Very often he consults and presents proposals to PM’s lawyers at, for example, Shook, Hardy & Bacon. In February 1990, lawyer Don Hoel reports internally at the firm about a meeting with Rylander when he informed about an ongoing study on married couples where one or neither partner smokes:

> ”He said he would be sending me a draft of the manuscript for our comments and/or observations. I consider this a very encouraging gesture on his part.”[49]

This is not a question of any kind of peer review. It is lawyers that will assess the legal and political usefulness of the study.

Several research projects conducted at the University of Gothenburg by Professor Rylander and his colleagues during the 1990s have been funded by another organization that is a front for the tobacco industry, CIAR (Center for Indoor Air Research), which was formed by the largest tobacco companies in the US in 1988.

According to former head of department Peter Allebeck, the Department of Environmental Medicine in Gothenburg was aware of certain open grants that came from the industry for Rylander’s research, but they were not aware of the extent and that CIAR was a tobacco industry organization.[50]

When the former editor of the European Journal of Public Health, Martin McKee, learned that an article by Professor Rylander et. al., published in the journal in 1999, ”Dietary habits for non-smoking females living with smokers or non-smokers”,[51] was funded by a front organization for the

tobacco industry (i.e. CIAR), he tried to get Professor Rylander to declare exactly what the support consisted of and the terms of this. He never received any full clarity, despite almost a year of correspondence. In a letter to the European Journal of Public Health on 26 May 2000, Professor Rylander writes in an attempt to outright lie about the nature of the organization that he wanted CIAR to be mentioned as a funder, ”as this demonstrates our true range of research support – not at all exclusively tobacco smoke [sic]”.[52]

In external information, CIAR presented itself as an independent research foundation.[53] However, internal documents show that only the tobacco companies (charter members as opposed to regular members) had real influence: ”Consequence: Charter members are effectively assured of continuing control”.[54] The aim of the activities was not generally to study indoor air but to work for ”appropriate public policy”, i.e. to influence legislation on smoking.

On the first page (in the same document) Professor Rylander is also mentioned under ”Highlights” as one of the most important researchers in terms of ”Basic research”. On page 17 it is stated that CIAR had a research budget of 4.5 million dollars per year in 1991-93. During these years Professor Rylander received grants from CIAR of 102,756 dollars (1990-91), 145,824 dollars (1991-92) and 125,000 dollars (1992-93).[55]

Rylander received CIAR money for most of the 1990s. During that decade, he also received $60,000 per year in research grants directly from Philip Morris – the CIAR money is probably not included here at all.

Plus an additional $90,000 per year in consulting fees, according to a 1992 document.[56]

This document also states that he is being paid for research on the ”role of factors other than smoking – emphasis on diet”, which is in line with the industry’s main strategy at the time, while also casting a dubious light on the studies Professor Rylander has done on dietary factors.

After an article in The Lancet in 2000, the internal audit department at the University of Gothenburg was alerted by the head of department, Peter Allebeck, that Rylander appeared to represent the University of Gothenburg in contacts with the PM when in fact the matter concerned his so-called secondary employment in Geneva.[57] If one delve into the previously confidential PM documents on the web, one soon realizes that Rylander has constantly mixed up his roles.

As early as 1974, he wrote in a letter to Tom Osdene: ”To facilitate transfer of the funds to the universities in Geneva and Gothenburg I would appreciate if you could arrange for quarterly payments of 10,000 dollars into Chemical Bank, 100 Park Avenue New York account 019-249330 Dr Ragnar Rylander.”[58]

In March 1998, Rylander asked Richard Carchman at PM’s Scientific Affairs department for permission to reallocate money from Geneva to Gothenburg and on to the Karolinska Institute.[59] In February 2000, Rylander asked in a fax to Rick Solana, also at Scientific Affairs, for $4,000 to be able to receive a guest from the Maldives in Gothenburg.[60] These instances are just a few examples.

Rylander’s co-author in several studies, Professor Gösta Axelsson, writes on November 9, 2000 to the head of department Peter Allebeck:

> ”Referring to the appointment at the University of Geneva and questioning whether it is a secondary emplyment at the same time that he received a check personally from Ph Morris, I think is unabashed.”

Several documents indicate that funds were moved between different accounts to hide where the money came from. Axelsson again in the letter just quoted:

> ”...I [would] not mind if the fund manager instead used these funds [unused Philip Morris grant/KET’s note] to cover our ’miscellaneous research’ activities (not included on the list of external appropriations) which is 600,000 SEK behind and which is a collective name for Ragnar’s previously overdrawn external appropriations.”[61]

In April 2002, the faculty made a policy decision to no longer accept grants from the tobacco industry. But even after the decision, Rylander continued his activities. On March 11, 2003, Axelsson appealed to Rylander not to ”sign new agreements with the tobacco industry as long as you are emeritus at the faculty.”[62] But it did not work. On December 16 of the same year, Axelsson wrote to the new head of department, Cecilia Björkelund: ”Ragnar had informed today at the meeting, which I did not attend, that he is still conducting consulting work for Ph. M.”[63]

The then dean Staffan Edén had been concerned a year earlier:

> ”[...] since the department has made a decision and it is impossible to accept more money, it is important that all expenses incurred by Rylander are immediately stopped. I hope he does not have any right of certification or the like.”[64]

Another question is to what extent the University of Gothenburg served as a cover for PM's funding of research in China, partly in the early 1990s and partly around 2000.

In 1989, Rylander writes to Tom Osdene at PM regarding the financing of a new unit at the University of Hong Kong and that he will soon be able to calculate "the amount of funding required and how much that could come from Gothenburg or Geneva University."[65] On June 15, 1999, Edward Sanders writes to Cathy Ellis in an internal PM message that Rylander is willing to act as a front for payments from PM to China: "Rylander [...] is more than willing to use the [sic] himself and the University of Gothenburg as the study sponsor, with financial support being provided from PM."[66] What really happened here has not been investigated.

The University of Gothenburg seems to have at least two problems: The University of Geneva has warned the world's scientists about Rylander's research, which should worry the university that has its name on a large number of his studies. Much also indicates that the University of Gothenburg might have been used for improper financial transactions between the tobacco industry and a third party.

If this is true, the scientific community's confidence in the University of Gothenburg could be threatened. However, the university's management and its special council for collaboration standards wrote to me that they "do not intend to investigate the studies" that I asked them about, i.e. those funded by Rauchen und Gesundheit and CIAR respectively.[67] The Swedish Research Council, which also received the letter from the University of Geneva, cannot take up for review anything that it has not funded itself, unless the suspect's employer reports it. So even in that case, the University of Gothenburg's management is in possession of the ball.

Karl-Erik Tallmo

(References, see page 14.)

Tillägg:

En radiodebatt i december 2003–januari 2004.

En Bernt Ekström hade ett inlägg i radioprogrammet Klarspråk i P1 den 29 december 2003. Han hade reagerat på kritiken mot Rylander (inte specifikt mina artiklar dock) och menade att det inte är något konstigt att forskare får stöd från näringslivet. Jag svarade den 5 januari bl.a. följande:

> ”I fallet Rylander är detta tyvärr bokstavligen att lägga ut rökridåer. Forskning som öppet bedrivs med industristöd är förstås en nödvändighet i många fall, men det måste anges när så sker, så att man kan värdera tillförlitligheten i forskningsresultaten. Det är ju ingen slump att de flesta internationella medicinska tidskrifterna kräver noggrann redovisning av eventuella band till olika intressenter som en artikelförfattare kan ha när en vetenskaplig studie publiceras.
>
> I fallet med professor Rylander är problemet inte att han tagit emot pengar från Philip Morris, utan att han till allra största delen gjort det i hemlighet och systematiskt under 30 år.
>
> Rylander har varit en av Philip Morris tre toppkonsulter i världen, dessutom med chefsansvar för det Philip Morris-ägda forsknings-institutet INBIFO i Köln. Rylander var inte bara uppdragstagare utan initiativtagare till olika projekt som han trodde skulle passa Philip Morris, t.ex. flera symposier om passiv rökning där han bestämde vilka som var lämpliga deltagare och strök olämpliga. Philip Morris var i hemlighet medförfattare till en artikel av Rylander från ett av symposierna, som sedan tobaksindustrin själv citerade i annonser, som om texten kom från en oberoende forskare som visat att det inte fanns bevis för att passiv rökning var skadligt. Rylander har också (ofta på Göteborgs Universitets brevpapper) agerat som förment oberoende forskare och skrivit remissvar till amerikanska miljöskyddsmyndig-heten EPA om passiv rökning, remissvar som i själva verket faxats ett antal gånger mellan Göteborg och Virginia i USA innan Philip Morris fått formuleringarna som de ville. Det är sådant spel under täcket det handlar om. Inte om industristöd i största allmänhet.”

Ekström återkom inte men det gjorde Rylander själv den 8 januari. Han sa bl.a. följande:

> ”[...] Tvärtemot vad som ofta förs fram i debatten, finns det hos industrierna, inklusive tobaksindustrin, ett intresse att ta reda på hälsorisker från sina produkter. Det var därför som Philip Morris i

slutet av 1960-talet startade ett toxikologiskt laboratorium i Tyskland och inbjöd mig att arbeta där som vetenskaplig rådgivare. Hemligt samarbete, säger Tallmo, tja det kan vara kanske, men när man publicerar artiklar i vetenskapliga tidskrifter som läses av tusentals människor, är det knappast hemligt. [...] Förutom tobaksröken själv började man på 1960-talet också intressera sig för s.k. passiv rökning eller miljötobaksrök. Jag sökte då pengar att ordna symposier för att göra en riskvärdering, men ingen var intresserad av att stötta projektet, utom till slut industrin själv. Det fanns mycket klart deklarerat i de publikationer som kom ut senare från symposierna. [...] Hittills har ingen ifrågasatt det vetenskapligt riktiga i det som vi har publicerat, men säger man, det har inte varit tydligt att mycket av min forskning varit stödd av industrin. Kanske inte med dagens mått mätt. Sedan några år är kraven att man i detalj redovisar kontakter med olika intressenter väldigt starka. [...] I mitt arbete med risker i miljön tycker jag det är principiellt viktigt att den som ger upphov till skada också står för konsekvenserna. Idag är fortfarande tobaksrökning en av de allra viktigaste orsakerna till sjukdom och för tidig död. Är det då inte rimligt att industrin, som inte kommer att försvinna i brådrasket, genom anslag till forskning betalar detta, för att vi ska få en bättre förståelse av riskerna, och varför skulle inte vi som oberoende forskare få arbeta med dessa viktiga hälsoproblem, även om det ekonomiska stödet kommer från industrin själv?”

Jag ville förstås svara på detta men det gick inte, eftersom det kommande Klarspråksprogrammet den 9 januari var det sista före nedläggning, och man ville väl ta upp något annat. Detta var vad jag hade tänkt säga:

”Lägg märke till att Ragnar Rylander i sitt svar till mig inte alls nämner mina exempel. Ett av dem var att han framträtt som förment opartisk expert i ett remissyttrande till den amerikanska miljöskydds-myndigheten EPA som han skrev i nära samråd med Philip Morris. Man kan följa allt detta på Internet där tobaksindustrin av amerikanska domstolar tvingats offentligggöra cirka 45 miljoner interna dokumentsidor, varav cirka 20 000 berör Rylander. Han försöker få det att låta som om han är den som verkligen varnat för rökningens faror, men i just remissyttrandet till EPA – och i många andra sammanhang – säger han t.ex. att det vore ett misslyckande för folkhälsan att ge rådet till en rökande mamma med ett barn som fått andningsproblem att hon ska sluta röka. Istället ska man ge barnet bättre kost. Är inte detta att förvanska orsakssammanhangen?

Ingen har ifrågasatt hans forskningsresultat, säger han. Men på Genèves universitet, där Rylander haft en stor del av sin verksamhet,

pågår nu en utredning som rent av säger sig vilja varna vetenskaps-samhället för Rylanders forskningsresultat.

Den som givit upphov till skada ska också stå för följderna, säger Rylander och menar att det är naturligt att tobaksindustrin står för forskningen om sin egen skadliga produkt. Ja, tänk om allmänheten fått del av all den forskning som tobaksindustrin bedrivit. Men det har vi inte. En kollega till Rylander, Gary Huber vid Harvard, en forskare som också varit konsult åt industrin men hoppat av säger om detta:

> ’De hade information i sina interna dokument och interna forskningslaboratorier som låg 15 år före världen utanför, och de lät oss och andra, den federala regeringen, fortsätta att satsa flera hundra miljoner dollar, och oräkneliga timmar på forskning som inte skulle ha behövt utföras om de hade öppnat dörrarna.’

I flera av de hemliga dokumenten framgår också att målet med tobaksindustrins forskning varit att inte direkt förneka samband mellan tobak och olika sjukdomar men att utså tvivel bland journalister och allmänhet genom att rikta uppmärksamheten på andra faktorer, t.ex. det där med kosten. Det är sådana tjänster Rylander bistått industrin med under närmare 40 år, som hemligt anställd expertkonsult. ”

[**Not**: Källan till citatet från Gary Huber är ”Inside the Tobacco Deal. Interviews: Dr. Gary Huber”, Frontline Online, 12 May 1998, se https://web.archive.org/web/20260222002333/https://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/shows/settlement/interviews/huber.html.]

© Copyright 2026 Karl-Erik Tallmo